

Андріївські вечорниці.

Оформлення: На передньому плані ліворуч тин з перелазом. Далі все оформлено як інтер'єр селянської хати.

На початку у запису звучать українські народні ліричні та жартівливі пісні. До "Хати" заходить Господиня вбрана в український костюм.

Господиня: Промайнуло тепле літечко, як його й не було, довгими похмурими вечорами пройшла і осінь.. Настала зима.. А з нею одне з найулюбленіших свят молоді - св.Андрія Первозванного. Народні звичаї міцно переплелися в ньому з релігійним устоями та отак і дійшли до наших часів.

За давньою християнською легендою, Андрій був першим учнем Ісуса Христа, тому і був названий Первозванним. Довго він мандрував по світу, поширюючи християнське вчення. Проповідував апостол Андрій на наших землях, як згадується в одному староукраїнському літопису, що датується ХХ ст.: "Андрій навчав у Синоді.. Відтіль поплив угору Дніпром і став під горами на його березі, сказав учням: "Ви бачите ці гори? На цих горах засяє ласка Божа і буде великий город, і Бог збудує багато церков. Поблагословив гори і поставив хрест".

Всі ви, мабуть, здогадалися яке місто благословив апостол Андрій? Так, це - Київ.

Андрій Первозванний - християнський святий. Але народні звичаї та обряди мають набагато древніший, дохристиянський характер. Вечір перед святом мав назву "Андріївських вечорниць". Готувалася до нього молодь "в складчину". До однієї з господинь зносили різні продукти і пекли калиту - цю найвеличнішу ознаку свята. Печуться калита із прісного тіста у вигляді тонкого коржа. Бо ж рік "зтоншився". Дрова в печі кладуть навхрест, а розпаливши, приказуть : "Гори нам вогонь ясно, спечи нам калиту красну! Щоб ми її кусали і горя не знали!" Печуться корж з маком, медом, горішками. Тут же в печі вариться пшоняна каша, печуться з прісного тіста балабушки.

Кажуть, що ніч на Калиту чарівна, доленосна. І кожному хочеться дізнатися, яка доля його чекає. Тому в цю ніч дуже багато ворожать.

Це одна з ночей, коли дозволялися і різні хлоп'ячі жарти. Коли хтось із батьків не пускав дочку на вулицю, тому "відкривали ворота", знімали і кудись заносили або чіпляли на дерево. Коли ж сусіди чомусь не мирились їм ворота обмінювали. Мовляв, - живіть по-людські. Дівкам, які "засиділись" димар закривали склом. Починають господарі вранці топити піч і не розуміють: чого це дим у хату йде. Хлопці за всім тим слідкують, а тоді вимагають з батька, "могорич". Старі люди казали : "Стережи на Калиту ворота, а на Купала - колеса."

Сьогодні ми повернемося трохи в минуле, щоб відчути красу та поезію давніх звичаїв та обрядів, станемо учасниками одного з чудових свят молоді.

Отже запрошуюю вас на Андріївські вечорниці!

Народною піснею "Цвіте терен" виходить на сценічну площадку гурт дівчат

Господиня: А ось вже і дівчата. Скажу вам по секрету: таких вродливих і роботящих дівчат як у нас – ніде немає.

Перша дівчина: Добрий вечір! З калитою будьте здорові!

Господиня: Добрий вечір, дівчатонька! Будьте ж ви здорові з калитою золотою, з пресвітлим праздником! А які ж ви гарні сьогодні. У Галі нова хустина у Катерини намисто добре, так і сяє; Оксана в новій спідничці!

Дівчатонька, а чи робили ви все так як я вам розповідала?

Друга дівчина: Звичайно! А то ж як? Ой, Матінко Божа, мені таке наснилося.

Господиня: Тихо, цокотухи! По порядку розкажіть що ви вже зробили. Щоб знати на чому далі будемо ворожити.

Перша дівчина: З Оксаною ходила сіяти коноплі. Коноплі вже тиждень за пазухою проносили, як ви їй розказували. Пішли на город.

Перша разом з другою дівчиною показують як вони ворожили.

Разом: Сонце до Заходу, а коноплі до Сходу.

Друга: Копали паличками грядки, зробили борозенки і засіяли зернятами.

Перша. Потім, коли посіяли, низом спідниці заволочили.

Разом: Андрію, Андрію, я на тебе конопельки сію,
Спідницею волочу, дуже заміж хочу!

Друга: А тут де не взялась баба Ганна з водою. Побачила, що ми робимо, а мабуть і сама таке робила, бо каже нам: "Дівчата! Позичте борони!" Ми ж їй, так як ви навчили: "Борона у вівсі!" Так вона побажала, щоб ми повиходили заміж всі.

Третя: А ми оце ходили та питали зустрічних чоловіків, як їх звати. Кажуть; "як звати зустрічного чоловіка – таке ім'я буде і в твого судженого. Так мені Юрко трапився!

Четверта: А мені Сергійко!

П'ята: В мене чоловіка, очевидно, Олександром зватимуть! Бо двох спитала, і що ви думаєте? Обоє звали Сашко!

Четверта: Треба ж таке?

Господиня: А чоботи кидали?

Перша: А як?

Господиня: Кидають по-різному, наприклад, через ліве плече кидають і дивляться: куди (в який бік) чобіт носком впаде. В той бік і заміж вийдеш, там твоя доля. Коли носком догори – ще гулятимеш. Та найгірше, коли сторч у землю!

Перша: А що буде, коли саме так?

Господиня: Ой, і вмерти, кажуть, можна.

Друга(хреститься): Свят, свят, свят. А давайте спробуємо, може обійдеться?

(дівчата кидають чоботи, і дивляться в яку сторону вони вийдуть заміж)

Господиня: Деякі у нас ворожили подошвою чобота. Від покуття починають ставити подошву до подошви, від п'яти до носка (показує). І так до порога.

Четверта: Так гадати краще вдома. Я ж ось що принесла: (показує) хліб, сіль, чарку і віск. Оце все переставляємо, накриваємо хустиною. І кожна буде вгадувати по черзі. Як вгадає хліб – то буде добре жити, в достатку; сіль – часто сварка буде; чарка - п'яниця; віск – тяжко хворітимеш.

(дівчата пробують ворожити)

Господиня: Дівчатонька! Виносьте з хати кашу, набирайте її в ложку та гукайте долю. Прикажіть так, пам'ятаєте? "Доле, доле! Йди до мене кашу їсти!" Або ще так: "Суджений! Аго-о-ов! Йди до мене вечеряти. І при цьому слухайте звідки відізветься ваша доля. А я ще кину оком по господарству, може що недогледіла.

(дівчата по черзі все це пророблюють)

П'ята: Доле, доле! Йди до мене каші їсти!

До гурту дівчат підкрадається парубок. Після того, як дівчина гукнула долю, вступає він.

Парубок: Я вже тут!

Дівчата спочатку злякались, а потім, сміючись прямують до хати.

Дівчина: А навіщо це ти нас так перелякав?

Хлопець: А щоб дурницями не займалися!

Дівчина: А де ж це інші парубки? Чого це тим сам блиндаєш.

Парубок: Мене для перевірки прислали: чи все готово, чи всі прийшли.

Дівчина: Ти ба, матимемо ще й перевіряючого на вечорницях. Давай швидше за хлопцями!

Хлопець виходить.

Господиня: Дівчата! Протирайте лаву, кожна свою частину. Та пильно приглядайтеся: хто на протерте місце сяде. То і буде ваша доля..

З піснею виходять парубки. Стукають. Голос парубка.

Парубок: Дівчата чи можна до вас?

Господиня: Добрий вечір, любі хлопці,

Просимо до світлиці.

Будемо розпочинати

Наші вечорниці!

Парубок: Добрий вечір! З Калитою будьте здорові!

Другий парубок: Калитою золотою, а пресвітлим праздником.

Перша дівчина: Спасибі! Будьте й ви здорові!

Господиня: Проходьте, сідайте.

(хлопці сідають, а дівчата уважно слідкують хто з них сяде на їх місце)

Господиня: Дівчата! Час балабушки виймати з печі.

Перша (заносить балабушки): Впізнайте, дівчата, чиї де?

Дівчата розбирають балабушки, розтеляють на підлогу рушник і кладуть на них балабушки.

Друга: Заводьте, хлопці сюди Рябка!

Хлопці вводять зголоднілого собаку.

Перша: Рябко, хороший пес, іди сюди, іди. Будеш їсти!

Собака з'їдає одну балабушку, другу, третю, четверту надкусив. Дівчата пильно стежать за собакою. Коментують чия балабушка і що чекає на ту чи іншу дівчину. Собака вхопив чергову балабушку і злякано відійшов. Хлопці сміються.

Перша. А вам аби смішки. Перелякали бідного Рябка.

Хлопець: Що ви все нарікаєте, давайте краще в хустки пограємо.

Господиня: У хустку трохи пізніше пограєте, а зараз вас чекає головна гра сьогоднішніх вечорниць.

Дівчата: Калита! Будемо Калиту кусати!

Перша (вносить Калиту): Який гарненький корж, а пахне як. Так і хочеться вкусити!

Парубки на червоній стрічці підв'язують Калиту.

Перша дівчина: Умова як ви пам'ятаєте така: хто вкусить і не засміється - тому минеться. А хто буде реготати - того сажею будемо писати. До того ж тільки кусати! Руками не чіпати. Всі зрозуміли? "Писар" на місці?

Хлопці: Ні, ще не переодягнувся?

Друга дівчина: А чи готовий пан Калитовський?

Калитовський: Так, готовий! (високо піднімає палицю, прикрашену кольоровими стрічками. На одній з яких висить Калита).

Писар: І я вже готовий! (виходить і стає із палицею на верху якої знаходиться губка (sponge) змащена чорною легкозмиваючою фарбою, стає поряд з Калитовським)

Дічина: Ну, хлопці, хто з вас першим буде кусати калиту?

Перший парубок: (бере коцюбу (roker), здає на неї і примовляючи "їду, їду на коні, на коцюбі", рухається до калити).

Доки він їде хлопці і дівчата допікають його жартівливими питаннями та характеристиками. Якщо він не засміється, йому дозволяють кусати калиту без допомоги рук, можна тільки підстрибувати. В той час коли він підстрибує, щоб вкусити калиту, писар мастить його губкою. Дозволяється тільки один раз кусати калиту. Якщо він не вкусив на його місце може стати інший .

Гра закінчується тоді, коли хтось зміг вкусити калиту.

Далі свято можна продовжити різними сучасними сумівськими іграми.

Господиня: Надворі холодно, але сніг не впав. Значить зима буде не холодною. Та й річка сьогодні пливе тихо, на рівну зиму.

Парубок: А Андрію ми сьогодні "Многая літа" не співали.

Зі святом вітають всіх Андріїв, що є в осередку, і співають "Многая літа"

Дівчина: Парубки і дівчата! Пора й честь знати. Час додому збиратись.

Господиня: Спасибі всім хто на свято прийшов. Знаю, що вдома ще самі доворожуватимете: і кілки порахуйте, і по зібраній в жмені землі визначите професію майбутнього чоловіка, і підете до хат послухати, що там говорять. Та не забудьте і про місток. Бажаю вам усім добрих, віщих снів.

Парубок: Спасибі вам господине (вклоняється), що так гречно нас приймали. Скоро багато ще свят їде, то приймайте!

Всі виходять.